

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRȚIA
 Strada Zrinyi Nrul 1/a
 —
 INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 —
 Manuscrisurile nu se în-
 napolază.

Orientarea politică a Românilor.

Cu cine să meargă România?

București, 20 Dec. n.

Vremuri de grea cumpănă s'au abătut asupra țării noastre.

De pasul, pe care-l vom face acum, atârână întreaga noastră soartă.

Tară mică ca a noastră, pentru a se putea desvolta, ba chiar pentru a putea trăi măcar, are nevoie în mod fatal de sprijinul unei puteri mai mari, care întâmplător are comunitate de interese cu noi și prin urmare, făcându-și propriul interes îl face și pe al nostru. Să nu-și inchipuie nimemi că sprijinul acesta are un caracter sentimental fiindcă în diplomație mai puțin ca ori unde sentimentul nu are ce căuta. Anglia nu din dragoste nemărginită pentru Franța sau pentru a salva umanitatea sau principiul naționalităților a intrat în războiul acesta, ci pur și simplu fiindcă se temea de hegemonia maritimă a Germaniei.

Franța s'a unit cu Rusia, dușmana seculară a celei dintâi, pentru a pune un stăvilor mai puternic germanismului, care amenință atât interesele franceze, cât și cele rusești. Într'un cuvânt elementele alcătuite ale triplei alianțe și-au desfășurat frontul împotriva celor ale triplei-înțelegeri nu fiindcă efusiunea sentimentală le dicta astfel, ci ca să se aperse fiecare pe sine.

Privind configurația geografică a țării noastre, am putea zice, că suntem pândiți de două fiare gata să sară asupra noastră și să ne înghită. Trebuie să ne înprietinim cu una

din ele pentru ca să putem ține piept cu cealaltă.

Dar cu care? Aci e problema grea. Avem Români și în Austro-Ungaria și chiar mult mai mulți ca în Rusia; dar cu toate acestea, elementul românesc în Austro-Ungaria rezistă, pe când în Basarabia a intrat de mult în agonie. Taina aceasta nu e de nepătruns. Austro-Ungaria prezintă o fizionomie etnică neomogenă, este alcătuită din elemente etnice dispersate, care a făcut ca desnaționalizarea națiunilor coexistente în împărăția Habsburgilor să fie cu neputință. Ceeace e mai important decât orice este faptul că nu există contact sufletesc între austro-ungari și Români fiindcă *nu sunt de aceeași religie.*

Și dacă elementul românesc de dincolo s'a împotrivit cu atâta îndârjire cutropirei străine, aceasta se datorește pe lângă lipsa de omogenitate mai ales deosebirei de credință religioasă. Ceeace biserica a făcut în Ardeal nu a putut să facă în Basarabia, sau cu alte cuvinte, biserica a menținut pe Români din împărăția austro-ungară și tot ea a distrus românismul în Basarabia.

După această ușoară schiță a situației poporului românesc, răsare și se impune întrebarea, cu toată puterea: „Ce e de făcut, să primim mâna, pe care ne-o întinde Rusia, sau cea pe care ne-o întinde Austro-Ungaria?” Înaintea noastră se deschide iarăș două drumuri, după cum se deschideau și altă dată la înscăunarea domnitorului Carol I.

E drept că ambele căi ce se deschid înaintea noastră sunt prăpăstioase, dar pe când unul duce la pieirea noastră, celălalt la mântuirea noastră.

Să mergem mai departe așa după cum am început, căci numai astfel ne vom putea aduce aminte de originea noastră latină, de care am fost și suntem mândri. Și dacă trebuie să ne plecăm cu smerenie în fața țărâncii lui Napoleon al III-lea, care a creiat statul românesc, cu aceeași pietate trebuie să îngegnăm la mormântul primului rege al României, care, ca un sol al lui Traian a continuat opera începută de el și care atunci când soarta poporului său a fost direct amenințată a știut să se facă ecoul sentimentelor noastre, dictate de rassă.

Str.

Rezistența Rușilor.

(Explicație).

— De un specialist militar. —

Viena, 21 Dec.

Un specialist militar publică în coloanele ziarului „Neue Freie Presse” următoarele foarte interesante explicații despre retragerea forțelor principale rusești:

— Acțiunea trupelor cari execută urmărirea dușmanului invins *depinde foarte mult de atitudinea ariergardelor dușmane.* Lucrul cel mai important e, să rămânem în contact permanent cu dușmanul. De altă parte, comandantul nu trebuie să uite, că *urmărirea a încetat, imediat ce trupele lui au suferit un oarecare eșec;* în consecință, el totdeauna trebuie să urmărească cu mare atenție atitudinea dușmanului și să se asigure împotriva surprizelor. Deoarece să nu se uite, că *a deseori sub scutul ariergardelor puternice, cari îi acoper mișcările lui, dușmanul își aranjează importanta împingere a trupelor sale, pentru ca în mod rapid să înceapă o contra-ofensivă* dintr'o direcțiune nefavorabilă (senzibilă) pentru cel urmărit. În anume împrejurări urmărirea poate oferi și importante explicații despre mărirea succesului obținut în luptă și despre situația arma-

Dela noi.

II.

Frații.

Lângă țărnul râului
 Plânge firul grâului
 Moare dulce gângurit
 În al frunzelor umbrît
 Și din aripi fâlfâind
 Visurile vin zimbînd
 Visuri dulci, alinătoare
 Peste frunte să-i coboare
 Visele să-l mîngăie
 Că uitat se tînguie
 Copilaș la țărîm de râu
 În murmur de fir de grâu...

Și sburînd ușor... ușor
 Vîntul crainic sburător
 S'a oprit la țărîm de râu
 Între spicele de grâu
 Din aripi bătînd ușor
 Răde vîntul călător
 Și pe scutece s'așează

Lângă el... și priveghiază...
 Visuri răd pe fața lui
 Copilaș cu ochi căprui
 Și pe scutece culcat
 Răde vîntul, fermecat...
 Și din zări cum tot venea
 Foc din zări se coborea
 Ochisorii-i închidea
 Și ușor... vîntul durmea...
 ...Veghe spicele de grâu
 Stau la margine de râu
 Stau duioase și privesc
 Frații cum se odihnesc...

Cît privești cu ochii nu-i
 Glas în largul lanului
 Numa-n colț cu flori de mac
 Secerile plîng și tac...

Numai visele cobor
 Fâlfâind pe fața lor...
 Și pe-un scutec mîngăiați
 Dorm doi frați îmbrățișați.

O. Hulea.

În zilele mobilizării armatei române.

— Scene de duloșie și scene înălțătoare. —

Induioșează lacrimile ce curg șiroaie, bocețele și văitările, ce sunt glasul jalnic al durerii, dar mai mult par'că induioșează suferința mută, suferința aceea tristă și tăcută, care strînge și chinuiește sufletul, prins în mrejele ei, sufletul abătut de dureri și încercări crude, sufletul în care speranțele nu mai pot să învie.

Cînd plîngi și strigi și te vaeți, tu ceri îndurare dela Dumnezeu sau dela oameni. Esti cutremurat și pătruns de jale, de durere, însă pentru tine totul încă nu este pierdut. Durerea ta are glas. Tu chemi ajutor, ori chemi mîngăiere.

Dar cînd înduri în tine, cînd în genuna durerii, sufletul s'a închis pentru totdeauna, înseamnă că suferința este atît de groaznică, încât nu mai poate fi glas, care s'o jelească și cuvînt care s'o mîngăie. Seacă atunci și isvorul lacrimilor, o tăcere tristă ca un mormînt părăsit te învălue și numai tristetea adîncă a ochilor și înfățișarea trudită a chipului destăinuesc mistuitorul chin al sufletului.

Nici bocet, nici vaet, nici lacrimi nu înduioșează ca durerea, ce chinue în tăcere o inimă

Prețul unui exemplar 10 fileri.

tei învinse. Calea de retragere a unei armate deprimată și zecimată este presărată cu obiecte aruncate de echipaj, arme părăsite, trăsuri răsurnate, tunuri așezate în pozițiuni etc.

Rapoartele statului major al armatei noastre și al celui al armatei germane nu aduc atari știri. Probabil ele rezervă aceasta pentru zilele apropiate. Dar ori câtă importanță dăm succesului obținut, nu trebuie să uităm, că în toate războaiele de până acum Rușii s-au distins ca mesteri ai operațiilor de retragere. Chiar și după luptele din Mandjuria, când decisiva s'a întâmplat în urma învâluirii multiple a frontului rusesc, Rușii au reușit, fără mari pierderi, să-și reconcentreze trupele pe terenuri mai îndepărtate. E probabil, că deși lupta a fost de lungă durată Rușii au avut în Polonia rezerve încă neatinse, cari fac posibilă retragerea normală respective neturburată a grosului armatei.

Sub scutul acestor ariergarde chiar și în cazul unei urmăriri energice ei vor reuși în curând să se reconcentreze în zone mai favorabile și să restabilească ordinea, ceea ce este cea mai de lipsă.

Ariergardelor se revine greaua datorie, să procure acest timp necesar. Ele trebuie să se mențină până când cere scopul, dar nu-i permis să neglijeze momentul, când prin retragere pot să evite nimicirea. De altă parte cel ce urmărește se va năzi să învâluie ariergardele dușmane pe la flancuri, pentru ca dușmanul să nu-și poată ajunge scopul: câștigarea de timp. Astfel în regiunea dintre Piotrkow și Wolbrom în general trupele noastre au reușit să alunge ariergardele dușmane. E probabil, că trupele noastre vor întâlni noi poziții de ariergarde rusești. Că unde se găsește în prezent grosul armatei dușmane, cu ce intențiuni se fac reconcentrările forțelor dușmane, acestea precum și eventuala contra-ofensivă proiectată a dușmanului, firește, sunt necunoscute celui neinițiat.

Prin cavaleria lor, prin luptele de ariergarde, dar mai ales prin aviatorii și dirigeabilele lor generalissime armatelor austro-ungare și germane vor putea să-și câștige explicațiile măsurilor dușmane, în a căror cunoștință fiind, o nouă hotărâre se impune.

noastră latină. (Aplauze îndelung prelungite; strigări repetate de „bravo”).

Italia, această țară binecuvântată de Dumnezeu, încălzită necontent de soare; această țară inconjurată de mări, atât de prielnică pentru comerț și civilizație; această țară, pe care flora sudului o înveselește și o face așa de prielnică sederii tuturor, în care frații noștri rămași acolo dau dovadă de atâta viață și atâta energie vibrând cu căldură la ori ce manifestare nouă care interesează omenirea; această țară care a dat atâția martiri, pieriti numai ca să aperse ideile mari și generoase, și atâți eroi apărători ai dreptului nu poate să ne fie nouă indiferentă, cu atât mai mult cu cât, d-lor, avem o datorie sinceră de recunoștință către Italia, nu numai prin faptul că este sora noastră mai mare, care nu ne-a uitat niciodată, nu numai prin faptul că ea este locul de unde am plecat ca să venim aici, dar dacă este un popor în lume care totdeauna ne-a fost sincer devotat, care totdeauna ne-a arătat simpatie nu numai frățească, dar o simpatie ca pentru proprii ei fii, această țară este Italia. (Aplauze îndelung prelungite).

Vă aduceți aminte de ajutorul ce ni l'a dat la 1859, când am căutat să facem unirea țării; apoi la 1862 când iarăși n'ați uitat cu câtă greutate s'a înfăptuit de fapt unirea țărilor noastre, Italia a fost întâiul stat care a venit să recunoască unirea țărilor române! Când la 1881, grație vitejiei dorobanților noștri, am putut scăpa de jugul străin și am declarat independența țării, tot Italia a fost întâiul stat care a recunoscut independența României. (Aplauze îndelung prelungite). Când a fost vorba de un omagiu de adus la 1906 marelui nostru rege, când cu toții am serbat 40 de ani de domnie a M. S. regelui Carol I, tot din Italia, tot dela Roma scumpă nouă, o misiune specială a guvernului, a Cetății eterne, a venit, de acolo, ca să ne aducă omagiul Italiei și să ne încurajeze în lupta noastră spre progres pe care o desăvârșeam; și ne-a adus atunci o copie fidelă a Lupoacei, care este emblema latinității. (Aplauze îndelung prelungite; strigări de „Trăiască Italia”). Vă aduceți aminte în ce mod prietenesc și călduros, ca și cum ar fi fost un suveran, a fost primit A. S. R. actualul principe moștenitor, pe când era încă, pot să zic, un copil, acum câțiva ani. L-a primit Italia întregă, oficială și neoficială, cu brațele deschise; chiar oameni politici dela noi, un ministru când s'a dus în Italia, a fost primit cum nu se poate mai bine. Și am văzut din fericire cum acum chiar două luni, cu câtă încredere, în noi, Italia ne privește și ne consideră. (Aplauze).

Credeți-mă, d-lor, că am rămas adânc îm-

Români și Italieni.

— Un admirabil discurs al d-lui dr. C. I. Istrate. —

Arad, 22 Decembrie.

Intr'un număr recent al ziarului nostru am reprodus, în legătură cu raportul nostru despre ședința Senatului român, un scurt rezumat al admirabilului discurs rostit în aceea ședință, dela 27 Nov. v. a. c., de către d. dr. C. I. Istrate, președintele Academiei Române, membru al Senatului român.

Fiind acum în posesiunea jurnalului oficial al debaterii Senatului român, constatăm că puternicul și entusiastul discurs al dlui Dr. C. I. Istrate este expresia cea mai fidelă a sentimentului inimii a întregului neam românesc față de frații noștri Italieni.

Reproducem în întregime, la acest loc, acest admirabil discurs al dlui dr. C. I. Istrate, având absoluta convingere că prin faptul acesta am procurat iubiților noștri cetitori momente de mare bucurie și însuflețire.

„Ori ce manifestare de simpatie care vine la adresa poporului român face ca inimile noastre recunoscătoare să fie larg deschise către

acea cari caută, prin atitudinea lor prietenească, să ne arate bunăvoință și iubire.

Suntem recunoscători cu toții tuturor celor ce ne arată astfel de manifestațiuni în o împrejurare atât de dureroasă pentru noi, ca aceea a pierderii regretatului și marelui nostru rege Carol I, și aceasta cu atât mai mult cu cât aceste dovezi de simpatie către țara noastră fac ca să se vadă pretutindeni rezultatele mari la cari au ajuns Români prin munca lor și prin înțeleapta conducere a regelui Carol I. Suntem gelosi și fericiți de situațiunea la care prin muncă, prin sacrificii mari și prin pricepere am putut să ne ridicăm în Europa. Și de aceea, ori de câte ori vedem că obținerea acestor rezultate se apreciază la justa lor valoare, suntem recunoscători ori cui, când vine să ne spună că se tine seamă de noua noastră situațiune. Natural, în ceea ce privește peninsula balcanică, cuvintele calde cari vin dela Atena, țara cu care în trecutul nostru am avut atât de strânse legături, și cu care sunt convins că vom avea legături și mai strânse în viitor, ne sunt cu deosebire foarte plăcute. Dar dacă dela ori cine aceste sentimente ne sunt calde și binevenite, ele sunt cu atât mai scumpe inimii noastre când e vorba de Italia, de sora

omenească, străină de bucuriile, plăcerile, avânturile și speranțele, cari leagă pe om de viață și de pământ.

Și suferința aceasta străină de tine, o simți, o înțelegi, te interesează, te preocupă, te atrage și par'că o putere misterioasă te mână, spre pumnul acela de pământ trudit și chinuit, ca să-l cercetezi, să-i pătrunzi tainele, să-i cunoști durerile, să-l mângâi ori să plângi cu dânsul.

Dar e bine oare să mai stârnești durerea?

Drumul satului geme de lume.

Sunt chemații la oaste, cari chiue și cântă, se adună în cete după vârste, după prietenii, glumesc și râd voioși, se îndeamnă, se întrec în a-și arăta semetia, treziți par'că la o viață nouă.

Unii pleacă, mânați de nerăbdare. Cine să-i mai țină? Ei râd de lacrimi, ei râd de toate cele de până acum, căci viața lor frumoasă de acum începe. E rândul lor să arate ce pot și asta te umple sufletul de mândrie, de fericire.

De ce nu pot să mă bucur pe deaîntregul de priveliștea înălțătoare a acestor clipe și de ce durerea trebuie să se anestece, trebuie să se ivească în toate bucuriile, în toate manifestațiile cele mai frumoase ale vieții noastre?

Sufletele se simt. Bătrâna, care stă la o latură de drum, adâncită în durerea ei și privind cu mâna la gură în depărtarea drumului coti-

tor, mă chiamă fără să vorbească și cu sfială mă apropie de dânsa.

— De ce ești, măicuță, supărată? Trezită de adâncul durerii și a gândurilor, bătrâna mă privește și mă cuprinde cu privirea ei blândă și duioasă.

— O! draga maichii, pe drumul ista mi s'o dus bărbatul, acu vre-o treizeci și atâția de ani și tot pe drumul ista mi-am pornit feciorul. Pe bărbat nu l-am mai văzut și Dumnezeu știe de mi-oiu mai vedea și feciorul.

— Lasă, măicuță dragă, nu mai fi așa de mâhnită. Trebuie să fii mândră de așa întâmplare frumoasă. Bărbatul d-tale a murit pentru țară ca un viteaz și acum tot ca un viteaz se duce fiul să lupte pentru patrie.

— Să se ducă maică, să-și facă datoria pentru țară. Nu zic nici eu altfel, dar tare mă doare sufletul de cel pe care nu l-am mai văzut întorcându-se și de cei cari au rămas acasă.

— Are copii, măicuță?

— Doi și mi se rupe inima. „Tăticule, tăticule, ie-ne și pe noi”, strigau amândoi și-i îmbrățișau picioarele. El nici nu-i vedea. I-a sărutat, i-a îmbrățișat și fôcul lui atât a fost să pornească.

Și s'a dus.

— Lasă măicuță, c'o să se întoarcă înapoi sănătos și ce cinste pe voi toți, când s'o înapoata ca un viteaz dela luptă. Ce bucurie!

— Pentru ei bucuria, că eu poate n'oi mai apuca și pentru ei și durerea mea.

Să fi văzut azi cum după plecarea tată-său, mă îmbrățișase amândoi și cum plângeau. Una se culca cu mă-sa și una cu tată-său. Apoi unde s'au luat la vorbă amândouă: „Mărioară, Mărioară, ție îți pune măicuța, deseară, mâna sub cap, da mie cine-mi mai pune de-acu? O! bunico, bunico, să vii să te culci la noapte cu mine în locul tăticului!”

Și doar is prăpădită de oboseală și ași rămâne la față, că am venit aci de-am făcut rost de ceva părălute să-i dau băiatului de drum. Nu pot, nu. Mă arde în suflet de copii. Mă duc tocmai la ei acolo până nu s'a înopta...

Povestea duioasă a batrânei a oprit-o pentru câteva clipe un nou potop de strigăte și de cântece.

Pe un car, vre-o câțiva Români cântând cât îi lua gura, treceau spre Piatra unde fusese chemați sub steag. Nu mai era pornire. Păreau înnebuniți de bucurie și inflăcărare. Infrigurați ca în focul luptei cântau „Plecat-am nouă din Vaslui” de n'ar fi putut nici revărsările vijeliilor să le înăbușe glasul.

Plecați cu bine, băeți și să vă întoarceți cu bine, strigarăm și noi; iar bătrâna rămase, ca să urmeze povestirea.

Laurenția I. Bacalbașa.

lung prelungite;

antată de Dum-
soare; această
e prielnică pen-
tă țară, pe care
o face așa de
re frații noștri
tăta viață și a-
i la ori ce ma-
ează omenirea:
martiri, pieriti
și generoase, și
nu poate să ne
ai mult cu cât,
le recunoștință
tăte ca pentru
uitat niciodată,
locul de unde
r dacă este un
e-a fost sincer
trătat simpatie
tăte ca pentru
Italia. (Aplauze

ce ni l'a dat
m unirea țării;
t cu câtă greu-
țarilor noastre,
nit să recunoa-
la 1881, grație
putut scăpa de
pendența țării,
a recunoscut
uze îndelung
de un omagiu
ge, când cu to-
nie a M. S. re-
a Roma scum-
ernului, a Ce-
să ne aduca
în lupta noa-
vârșeam; și
upoacel, care
îndelung pre-
ia”). Va adu-
i călduros, ca
t primit A. S.
când era încă,
mi. L-a primit
lă, cu brațele
a noi, un mi-
st primit cum
nt din ferici-
tă încredere,
nsideră. (A-

as adănc îm-

ate n'oi mai

rea tată-său,
ângeau. Una
u. Apoi unde
ărioară, Mă-
ă, mâna sub
acu? Of, bu-
a noapte cu

lă și ași ră-
m făcut rost
i de drum...
pii. Mă duc
pta...

oprit-o pen-
trăgite și de

cântând cât
fusese che-
l. Păreau în-
figurati ca
buă din Va-
le vijeliilor

toarceți cu
rămase, ca

Bacalbașa.

presionat cum ea ne consideră ca adevărat stre-
jer al latinității în această parte a Europei.

Față de aceste manifestațiuni ale Italiei în-
tregi, noi spunem la rândul nostru: *deși au tre-
cut 1800 de ani de când Traian ne-a adus aci,
deși peste noi au trecut atâtea valuri grele și
atâtea încercări cari te fac să te gândești cum
de am mai putut scăpa până acum, totuși ideea
originei noastre latine, cu care ne fâlim și care
este singurul drept al existenței noastre în acea-
stă parte a Europei, nu numai că nu se stinge, dar
din contră crește în raport cu cultura neamului
românesc, grație căreia conștiința latinității noa-
stre se întărește mai mult, câpătând convingerea
din ce în ce mai mult, că avem un rost de înde-
plinit în această parte a Europei.* (Aplauze).

Și când Italia a depășit, prin această aten-
țiune față de noi, cadrul unor simple condolean-
te, întinzându-ne și acum o mână amicală și ho-
tărâtă chiar și în acțiunea noastră politică, vom
spune cu grabă și mulțumire, la rândul nostru,
că vom face totul ca prin economiile noastre să
strângem banii necesari, iar prin sângele nostru
vârsat să câpătăm dreptul de a ridica aci în Da-
cia lui Traian, copia Columnii marelui împărat
dela Roma (Aplauze prelungite); că vom înlă-
țui unitatea națională care în sfârșit trebuie să
se desăvârșească odată, întărind astfel latinî-
tatea. La rândul nostru suntem fericiți cu toții
a face cele mai calde urări pentru Italia ca și
ca, care urmărește același ideal și are aceleași
interese de urmărit, să le desăvârșească cât mai
curând. (Aplauze prelungite).

Noi, Români, dorim din toată inima ca Ita-
lia să progreseze cât mai mult, să meargă tot
înainte, și, d-lor, suntem cu atât mai siguri de
acest lucru, cu cât ușor se poate vedea că dacă
este o țară în Europa, în care legătura dintre
Coroană și popor să fie mai adâncă, e Italia.

Actualul rege e unul din cei mai luminați
conducători de popoare care a putut să existe,
specialist de seamă în ramura care îl ocupă în
ceasurile sale de libertate, căci e unul din cei
mai desăvârșiți specialiști în numismatică, om
care a știut să conducă Italia cu pricepere și ho-
tărâre, să facă din Senatul italian, numit de El
în mare parte, o instituțiune a cărei reputațiune
să pătrundă în lumea întreagă, un rege care a
introdus la Curtea Sa limba și moravurile nea-
mului asupra căruia El domnește — om moral
și galantom desăvârșit — astăzi El reprezintă
ceva mai mult pentru noi: *de când a murit ma-
rele Napoleon al III-lea, a căruia memorie va fi
eternă pentru noi, împăratul cu suflet mare, care
intrupea ideea latinității, ideea mare și scumpă,
grație căreia existăm și noi astăzi, acela care
intrupează acum această idee este regele actual
al Italiei.* (Aplauze prelungite). Iată pentruce
suntem convinși că nu există, dela bătrâni până
la copii, nimeni în țara românească care să nu
ureze din toată inima progrese Italiei și cât se
poate mai multă înălțare dinastie sale. Să strî-
găm cu toții: *Evivă Italia!* (Aplauze prelungite
și îndelung repetate).

Moartea unui erou al nostru:

† Romul Damian.

Din sursă competentă aflăm întristătoarea
stire despre moartea unui tânăr erou român:
Romul Damian, în vârstă de 23 ani, doctorand
în drepturi, stipendist al fondului Gojdu, volun-
tăntar în reg. de inf. nr. 64 din Orăștie, întâm-
plată în ziua de 3 Decembrie n. a. c. pe câmpul
de luptă din hotarul Craguievațului.

După slăbirea focului de pușcă bunii cama-
razi de luptă al eroului nostru, vre-o 4 inși,
scăpați cu viață ca prin minune, i-au săpat o
gropșoară și l-au înmormântat punându-i la
cap o cruciuliță de crengi pe cari i-au scris,
cu creionul, numele.

Moartea i s'a întâmplat în următoarele îm-
prejurări: 12 inși din reg. nr. 64 au fost trimiși
în patrulare pe o coastă de deal. Alungând aci
mica trupă și-a săpat un șanțuleț care să-i
scutească împotriva ucigașelor gloante sâr-
besti. Romul Damian s'a ridicat puțin din șanț
pentru ca să împuste. În momentul acela un
glonte dușman l'a lovit drept în gură; mai
făcu câțiva pași până la un gard din apropiere

peste care, apoi, după scurte suferințe s'a ră-
sturnat mort.

Răposatul a fost un suflet bun și blând în-
cât oamenii din popor îi ziceau că „e bun ca
pânea bună”, e „omul lui Dumnezeu”. A fost
un caracter ferm și era un tânăr de care se
legau cele mai bune nădejdi.

Totți câți l'au cunoscut regretă pierderea
lui și-l deplâng pentru nobleța inimii lui.

Bunul Dumnezeu facă ca această jertfă a
lui R. Damian împreună cu celelalte jertfe ale
multor fii ai neamului să aducă pentru poporul
nostru roadele dreptății.

Nemângâiatei și îndureratei familii a dlui
deputat d. *Vasile Damian*, protopop, care prin
moartea scumpului nostru erou pierde un dulce
și scump fiu, frate etc., îi transmitem sincerile
și călduroasele noastre condoleante, iar în-
străinatului nostru frate îi dorim somn ușor.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre pu-
blicare următoarele telegrame oficiale:

Berlin. — Dela cartierul principal se anun-
ță: Atacurile Francezilor la Nieuport le-am resp-
pins și ieri. La Reichenburg între Avonsaïre și
canalul La Bassée am atăcat trupele engleze și
cele din India. Tranșeele dușmane le-am luat
în asalt. Pe dușman l'am aruncat îndărăpt din
pozițiile lui cauzându-i mari pierderi. Am cap-
turat un tun, 5 mitraliere, 2 puitoare de mine și
am făcut prizonieri 270 Englezi și Hindu între
cari se găsesc 10 ofițeri. Lângă Notre Dame de
Lorette l'am alungat pe dușman din tranșea
noastră, care a ocupat-o în 18 Decembrie.

În ținutul Suain-Massiges, spre nord-est dela
Chalons, Francezii ne-au atăcat cu multă ve-
hementă, dar toate atacurile lor s'au prăbușit.
Francezii au pierdut 4 ofițeri și 310 soldați. În
fața pozițiilor noastre se găsește un mare nu-
măr de Francezi căzuți.

În Argonnes am ocupat o importantă înăl-
țime a pădurii. Lângă Tour de Paris am cap-
turat 3 mitraliere, un tun-revolver și 275 de pri-
sonieri francezi.

Atacurile Francezilor făcute cu multă vehe-
mentă împotriva noastră spre nordvest dela
Verdun au eșuat deplin.

Acțiunea vie a Francezilor ce se poate con-
stata pe întreg frontul, o explică ordinul de zi
dela vale, care l'a dat generalul Joffre în 17
Dec. 1914 și pe care l'am găsit la un ofițer fran-
cez căzut:

— Ordin de bătaie. Datat în 17 Dec. 1914.
În curs de trei luni ei n'au fost în stare să ne
spargă rândurile prin nenumăratele lor atacuri
violente. În toate punctele am rezistat victorioși.
A sosit momentul ca să ne folosim de slăbiciu-
nea lor ce o dovedesc. Sporindu-ne în oameni și
material a sosit ora atacului. Am ținut în șah
forțele germane, dar acum a venit rândul să le
zdrobim, și să eliberăm țara de dușmanul ce
a năvălit pe teritoriul ei. Soldați! Franța își pune
azi mai mult ca oricând toată speranța în vite-
jia voastră, energia și voința voastră hotărâtă.
Cu tot prețul ve-ți fi biruitori! Ați fost biruitori
lângă Marne, la Yser, în Lorena și în Vosgi.
Veți și învinge până la victoria din urmă. Jof-
fre”. (Comanda supremă).

Berlin. — Dela cartierul principal se anun-
ță: În Prusia orientală și occidentală situația e
neschimbată. În Polonia ofensiva noastră în-
dreptată împotriva pozițiilor, în cari dușmanul
ni s'a întors în față, progresează. (Comanda su-
preună).

Budapesta. — În Carpați ofensiva noastră
pornită în valea de sus a Latorței, progresează
favorabil. Spre nordost dela strămoșoara Lu-
p-kow, spre nord dela Krosno și Tucsow și în
partea de jos a râului Dunajet lupta continuă
cu vehementă. În Polonia de sud situația nu s'a
schimbat. — Gen. major Höffer.

Comunicatul generalsimului rus.

Petrograd. — Marele stat major rusesc a
dat alătăieri comunicatul dela vale: Pe țărnu-
rul stâng al Vistulei, aproape pe întreg frontul
atacurilor îndreptate de dușman zile întregi îm-

potriva noastră, dar pe cari le-am respins, a
urmat acum aproape deplină liniște. În legătură
cu mișcarea îndreptată spre Bzura a unor
părți din trupele noastre și luând în considerare
că trupele austro-ungare din Carpați primesc
mereu întăriri, am trebuit să mutăm unele tru-
pe în alte locuri. Eri am împiedecat ofensiva
dușmanului în Galiția orientală. Pe linia Sanok-
Lisko putem să constatăm operațiuni de ofen-
sivă încoronate de succes, în cursul cărora am
făcut prizonieri și am capturat mai multe tu-
nuri și mitraliere.

Alungarea Rușilor din Carpați.

Ungvár. — Ofensiva noastră generală por-
nită în comitatul Ung a fost încoronată de suc-
ces. Pe dușmanul ce s'a retras prin valea Tihel
în comitatul Ung l-am bătut între Ligetes și
Hajasd. Rușii se găsesc acum spre sudvest de-
la Ujoc. La Ungvár au fost aduși mulți priso-
nieri și răniți. Rușii se retrag spre Sianki, resp.
spre Turka. În comitatul Ung e deplină liniște.
În Malomrét și Fenyvesvölgy șefii gărilor și-au
reocupat postul.

Inchiderea senatului Italian.

Roma. — Vineri senatul Italiei a luat vacanță.
Ultima ședință a avut un decurs deosebit de în-
sufletit prin reînnoitele manifestațiuni de încre-
dere făcută guvernului.

Deputatul *Levi* a adresat un călduros salut pre-
ședintelui senatului, președintelui consiliului de
ministri și guvernului, făcând urări ca anul 1915
să aducă sfârșitul unui conflict, care ține în în-
doială dureroasă atâtea mii de oameni. Ita-
lia, în ori ce eventualitate, tare prin concordia
copiilor săi, va desfășura o acțiune pașnică sau
războinică după cum i se va dicta de viziunea
salvgărdării drepturilor sale și prestigiului său de
mare putere. (Vii aprobări).

D. *Salandra* a mulțumit pentru salutul adre-
sat guvernului și se asociază din toată inimă la
urarea ca anul 1915 să însemneze restabilirea pă-
cii în lume. (Aprobări). Și precum acum un secol
anul 1815 a fost anul, care a adus pacea pentru
care Italia a trebuit să se rupă înainte de a se
reconstitui ca națiune, dorește ca 1915 să fie un
an de pace prin care Italia să dobândească mai
multă glorie și mai nultă mărime. (Aprobări ge-
nerale și vii aplauze).

Președintele senatului regretă războiul ucigaș
care însângerează Europa și face cele mai c lde
urări pentru patrie, care în 1915 a fost sacrificată
dar care în 1915 este o putere mare și arbitru al
atitudinii sale și spectatoare senină a furtunilor
cari frământă Europa. (Vii aplauze). Italia-și ur-
mează destinul bucurându-se de concordia fiilor
ei și de forța armelor sale. Bărbății cari sunt la
guvern și cari au meritat depline încredere a par-
lamentului și a țării vor fi miniștri prevăzători
ai destinului Italiei și o vor păstra intactă în drep-
turile sale spre a o conduce, dacă ceasul ar suna,
grație forțelor unite ale dreptului și armelor la și
mai mare mărime. (Foarte vii aprobări, aplauze
prelungite).

Senatul s'a amănat apoi să se dle în strigăte
de „Trăiască Regele”!

Armata de 1 milioane.

Amsterdam. — Pentru ca să micșoreze în-
frângerea Rușilor în Polonia, ziarele engleze
publică articole întregi despre mobilizarea gloa-
telor ordonată în Rusia, prin care i se pune co-
mandamentului militar rusesc noui trupe pu-
ternice. „Daily Telegraph” publică de pilă o
conversație a unui ziarist din Copenhaga cu
un Rus sosit acolo din Lodz.

— Am sosit numai acum din Lodz — a spus
Rusul — unde am servit la crucea roșie. În
Rusia a fost ordonată numai în zilele trecute
mobilizarea gloatelor. Astfel armata rusească
se va spori în câteva zile la 10 milioane. ne
mai socotind încă gloatele din guvernamentul
al 17-lea, unde până acum aceste n'au fost che-
mate sub drapel. În săptămâna trecută, călă-
torind din Petersburg la Varșovia, m'am întâl-
nit în drum, la fiecare 10 minute cu câte un
tren militar, având fiecare câte 50 vagoane.
Trenurile erau pline cu recruți.

Ziarele engleze adaogă, că astfel a mitele
rusești vor elibera în curând Polonia.

Impăratul Wilhelm pe câmpul de războiu dela apus.

Berlin. — Impăratul Wilhelm, reînălțat deplin a plecat alături pe câmpul de războiu dela apus. Impăratul a fost însoțit de cancelarul Bethmann Hollweg, ministrul de războiu Falkenhayn, amiralul Tirpitz și ministrul de externe Jagow.

Comunicatul statului major francez.

Paris. — Statul major francez a dat în 18 Decembrie seara comunicatul următor: Spre nord-est dela Nieuport am câștigat teren. Spre est dela drumul de țară Ypern-Menin am respins două contraatacuri ale dușmanului. În ținutul dela Armentiers trupele engleze au avansat puțin. Artileria noastră a distrus în ținutul dela Verdun două baterii grele ale dușmanului. Din celelalte fronturi n'a sosit nimic nou.

În 19 Decembrie după amiază s'a dat următorul comunicat francez:

Ziua de 17 Decembrie s'a remarcat cu succesele noastre câștigate în Belgia și în această zi au eșuat toate atacurile dușmanului. În ținutul dela Arras am ocupat prin o ofensivă energetică mai multe tranșee din fața localităților Auchy, La Bass, Soos, St.-Laurent și Blagny. În apropiere de localitatea din urmă am cucerit pe un front de un chilometru lung aproape toate tranșeele din linia primă ale dușmanului. În ținutul dela Tracy-le-Val, la Aisne și în Champagne artileria noastră fără îndoială a fost în avantaj. În Argonne spre nord dela Tour de Paris Germanii au încercat să ne arunce în aer o tranșee. Ei au încercat cu trei batalioane să avanseze, dar am respins acest atac al infanteriei dușmane, precum și atacul făcut de Germanii împotriva St. Hubertului. Spre est dela Maas și în Vosgi nu a avut nici un eveniment mai important.

Bombardarea Armentierului.

Amsterdam. — Germanii bombardează din nou, cu toată puterea Armentières. De Vineri seara dela orele 9 până Sâmbătă dimineața la orele 7 au căzut în oraș peste o mie de granate. Granatele au făcut mari pagube, dar dintre locuitorii au fost nimeriți relativ foarte puțini.

Flota anglo-franceză la Jaffa.

Constantinopol. — Știrea că flota anglo-franceză ar fi bombardat Jaffa nu e adevărată. Adevărat e numai că flota anglo-franceză circula în apele siriene.

Diferite.

— Se telegrafiază din Pretoria că generalul Botha a prins în statul Orange 650 răsvrațiți. Dewet a fost transportat la Johannisburg și închis într-o fortăreață.

— Se confirmă din Tanger că directorul Agenției postale din localitate a fost împușcat.

— Ziarele din Berlin află că misionarii germani din acele ținuturi au fost arestați de Englezi.

— Vapoarele italiene „Millo”, „Washington” și „Umbria” vor pleca în curând în porturile Asiei pentru a imbarca pe Italianii din acele localități. Pirosciful „Columbia” va pleca la Jaffa, spre a imbarca pe misionarii italieni din Ierusalim.

— Ziarele din Elveția anunță că d. von Planta va fi numit în curând ministru al Confederației elvețiene la Roma.

— Ziarul „Idea Nazionale” află din Brindisi, că paquebotul italian „Germania” a întâlnit 3 escadre franco-engleze în dreptul Dardanelor.

— Ziarul „Idea Nazionale” află din Alexandria că conducerea armatei turcești care operează în regiunea Sinai ar fi incredulată Germanilor. Printre trupele otomane ar fi 60 de ofiteri germani.

— Ziarul „Temps” crede că Rușii ar putea să ia Cracovia fără multă greutate. De acum, o împotrivire serioasă nu se va putea avea decât numai din partea forțurilor din jurul acestei cetăți.

— Se telegrafiază din Londra, că trei nave suedeze s'au lovit de niște mine și s'au scufundat în apele Finlandei.

— Se află că uzinele „Edison” din New-York au fost mistuite de un incendiu. Pagubele se ridică la aproape 5 milioane dolari. S'au salvat numai laboratorul și instrumentele științifice.

Se întorc mereu trupele din Serbia.

Ruma. — În unele ziare din străinătate au fost publicate știri imposibile despre evenimen-

tele din urmă din Serbia. Presa antantei prezintă aceste evenimente ca cât mai mari să se arate pierderile armatei noastre balcanice și lansează adevărate minciuni despre numărul soldaților și tunurilor ce le-am fi pierdut.

Cât de exagerate sunt aceste știri o văd mai bine aceia, cari se găsesc dealungul Savei și a Dunărei, unde zilnic sosec din Serbia îndărăpt părți din armata noastră balcanică. Unele părți ale trupelor retrăgându-se pe diferite căi, au rămas mai îndărăpt.

În glodul afund foarte natural ca trăsurile cu muniție și proviant au putut înainta foarte încet. În multe locuri ariergardele noastre au avut lupte cu Sârbii, împiedecându-i ca să nu ne tulbure retragerea. Aceste trupe, cari au ținut luptele din urmă au sosit numai acum și acela care va arunca o privire peste trupele noastre readunate, peste numărul tunurilor și a tásurilor trenului nostru va constata, că o parte considerabilă a armatei noastre s'a întors neatinsă îndărăpt, iar cea mai mare parte dintre tunurile noastre și celălalt material de războiu e în posesiunea noastră într-o stare deplin utilizabilă.

Aceste trupe acum se grupează din nou și Serbia va experia în curând că retragerea noastră, — deși cu pierderi, ceace nu s'a putut evita — nu a slăbit puterea de ofensivă a armatei noastre.

Rușii transportă trupe și muniție în Serbia.

Galați. — Ieri noapte au trecut prin portul de aci vapoarele rusești: „Bulgaria” cu 2 șlepuri și „Wilkow” cu 4 șlepuri și alte 3 plute mari cu 2 șlepuri. Pe șlepurile și vapoarele rusești se găseau soldați ruși și muniție. Soldații ruși și muniția a fost trimisă la Prahova (Sârbia).

Nou guvern în Bulgaria.

Sofia. — „Mir” e informat din loc competent că în legătură cu situația internațională în Bulgaria se va constitui un guvern național, în care vor fi reprezentate toate partidele.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 22 Decembrie 1914.

Clujului, cu oamenii lui. Cetim în foaia săsească „Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt”, despre o serbătoare, ce s'a aranjat pe nepregătite la Cluj, din prilejul căderii Belgradului. Câțiva studenți sași dela universitate s'a strâns la statuia regelui Mathia, unde au cântat cântări patriotice. La fața locului au venit îndată și alții, mai ales studenți universitari. S'au întinat apoi cântări nemțești și ungurești pe schimbate. Convoitul a plecat la casele fișpanului și a altor persoane de frunte. Asupra restului sârbătorii scrie „Tageblatt”-ul:

„Au mers apoi la casele cunoscutului iperșovimist ungar și tiran al universității, profesorul Apáthy. Acela a rostit un discurs, care merită să fie fixat. Că s'a ridicat mai întâi pe sine până la ceriu — treacă — ducă-se. După cunoscutul proverb, știm ce însemnătate mai are și aceasta. Tenorul (principalul) vorbirii a fost însă: Tot ce a făcut armata noastră a făcut honvedul maghiar, iar ceace a făcut honvedul maghiar a făcut rassa ungurească. Ca să nu fim nedrept amintesc, că el a admis totuș cu o îngâmfare supraomenească, că celelalte naționalități să se bucură de aceasta apoteoză a rasei maghiare”...

Noi însă, — ca să nu fim nedrepti, — ținem să constatăm, că de pildă „honvezii maghiari” din Ardeal, prin urmare și cei din Cluj, sunt compuși în majoritate din — feciori români. Cum rămânem însă cu „prestația rasei” domnule Apáthy?!”

„L'echo de Bulgarie” anunță, că guvernul bulgar va încheia în curând, pe baza convenției deja existente, o nouă convenție de comerț cu Egiptul. Noua convenție acordă tutunurilor bulgare importate în Egipt, cari până în prezent erau impuse la drepturi de intrare foarte ridicate, tratamentul și privilegiile tutunurilor străine. Convenția va fi supusă în scurt timp aprobării Sobranței.

Ultima oră.**SERVICIUL OBLIGATOR MILITAR IN OLANDA**

Haga. — Ministrul de războiu olandez a anunțat un proiect de lege, care introduce serviciul militar obligator general.

DIN GALIȚIA.

Budapesta. Spre nordost dela defileul Luptă e în curgere o mare luptă cu Rușii, cari cu foarte mari forțe își apără pozițiunile în Galiția. Rușii au concentrat pe acest front toate forțele lor disponibile, pentru a elibera Galiția și încorona înfrângerea lor suferită în Polonia, ceace ar fi egal cu pierderea complectă a cauzei războiului.

Elanul atacului nostru, gruparea forțelor noastre, superioritatea strategiei noastre ne oferă legitima speranță, că noua rezistență rusească va rămâne fără succes.

Rușii au forțe colosale, ei și după colosalele pierderi ce au avut au rămas masse impunătoare și dispun de forțe suficiente pentru executarea unei bune defensive.

Obținerea rezultatului este întârziată de noua concentrare și de jertfirea zecilor de mil, dar acest rezultat, favorabil de bună seamă, va fi de partea noastră.

MOȘTENITORUL DE TRON AUSTRO-UNGAR A FOST IN ROMANIA?

Viena. — Cenzurată. — În unele cercuri din București se menține șvonul, că cu prilejul călătoriei în Bucovina A. S. I. și R. arhiducele moștenitor Carol Francisc Iosif ar fi fost în mod incognito și în România, unde ar fi avut o importantă întrevvedere cu contele Czernin și cu un trimis al M. S. regelui Ferdinand al României.

Semioficiosul vienez este autorizat să dea cea mai categorică desmintire acestei știri.

CONRAD DE HÖTZENDORF DESPRE SITUAȚIA RĂZBOIULUI.

Budapesta. — Conrad de Hötendorf, șeful statului major al armatei noastre a făcut unui ziarist italian următoarele declarații:

— Teatrul principal al războiului e — a spus șeful statului major — în Polonia și Galiția. Aici va avea loc deciziiva. Serbia este o acțiune secundară a cărei soartă tot la nord se va hotărâ. Presa italiană mă acuză de antiitalianism, dar pe nedrept, deoarece mi-am făcut numai datoria, fortificând toate frontierele monarhiei. Am cea mai deplină încredere în armata noastră, care a dovedit, că nu există deosebiri de naționalitate când o chiamă cuvântul monarhului.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

„La sat”. Anunțul trimis publicat odată costă 3 coroane, publicat de 2 ori costă 5 cor., și publicat de 3 ori costă 7 coroane.

Dr. Ioan Moldovan, Aleșd. Am primit 14 cor. abonament până la 30 Iunie 1915.

Virgil Surani, Cetetele. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Ianuarie 1915.

Vasile Șotropa, Kraubath (bei Leoben). Abonamentul e achitat până la finea anului c. Trimite pe noul cvartal din 1915.

Petru Dalea, Kissabadi. Am primit 2.40 cor. în abonament pe Dec. 1914.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

MULȚUMITĂ PUBLICĂ.

În nemărginita-ne durere cauzată prin moartea prea iubitului și în veci neuitatului nostru fiu *Iustin* sublocotenent în rezervă în regimentul de infanterie nr. 64 pe câmpul de luptă în Galiția în 26 Oct. a. c. mai mulți cunoscuți și prieteni ne-au adresat cuvinte de mângâiere. Primească pe această cale toți mulțumita noastră sinceră.

Sicldu, 21 Dec. 1914.

Nemăngâiații părinți:
Ca 2331—1. Ștefan și Elena Capra.